

Ruth 4:13-22: De geboorte van Obed, zoon van Boaz en Ruth

Ruth 4:

¹³ Daarna nam Boaz Ruth bij zich, zij werd zijn vrouw, en hij sliep met haar. De HEER liet haar zwanger worden en ze baarde een zoon.

¹⁴ De vrouwen zeiden tegen Noömi: 'Geprezen zij de HEER, die jou vandaag iemand gegeven heeft die voor je zorgen zal. Moge zijn naam in Israël blijven voortbestaan! 15 Hij zal je je levensvreugde teruggeven en je onderhouden als je oud bent, want je schoondochter, die je liefheeft en die meer waard is dan zeven zonen, heeft hem gebaard.'

¹⁶ Noömi nam de jongen op haar schoot en bleef hem vanaf dat moment verzorgen.

¹⁷ De buurvrouwen gaven hem zijn naam. 'Noömi heeft een zoon gekregen,' zeiden ze, en ze noemden hem Obed. Hij is de vader van Isai, die de vader is van David.

¹⁸ Dit zijn de nakomelingen van Peres: Peres verwekte Chesron, 19 Chesron verwekte Ram, Ram verwekte Amminadab, 20 Amminadab verwekte Nachson, Nachson verwekte Salmon, 21 Salmon verwekte Boaz, Boaz verwekte Obed, 22 Obed verwekte Isai, en Isai verwekte David.

1 Obeds geboorte was het gevolg van Gods bestuur

In het begin van het boekje Ruth was er alleen maar treurnis: Noömi keerde berooid terug zonder haar man en kinderen. Maar aan het slot van het boekje wordt verteld hoe Noömi haar kleinkind koesterde. Je zou kunnen zeggen dat dit de kern van het boekje is: 'Ze leefde nog lang en gelukkig.'

Maar er komen meer thema's aan de orde. En geen wonder. In het boekje zijn twee lijnen: we zien mensen in de weer maar daarnaast ook God. Zo ook in vers 13, waar staat: 'Daarna nam Boaz Ruth bij zich, zij werd zijn vrouw, en hij sliep met haar. De HEER liet haar zwanger worden en ze baarde een zoon.' Hoe ontstond dus die zwangerschap?

Uiteraard allereerst door de acties van Boaz: hij trouwde met Ruth en had gemeenschap met haar. Altemaal zaken die je kunt narekenen. Bij het ontstaan van ons wordt de mens dus volop ingeschakeld. Daarnaast is daar het geschenk van God: Hij zorgde ervoor dat de zwangerschap van Ruth ontstond. Hiermee krijgen wij te horen: er zijn ontwikkelingen die wij absoluut niet in de hand hebben. Laten we daarom nooit vergeten hoe bij ons ontstaan God betrokken is. In Job 10 staat het zo:

⁸ Uw handen hebben me gevormd en gemaakt, geheel en al....

⁹ Bedenk toch dat u mij uit leem gevormd hebt....

¹⁰ Hebt u mij niet als melk uitgegoten en als kaas doen stremmen?

¹¹ Met vlees en huid ben ik door u bekleed, met botten en pezen hebt u mij samengeweven.

¹² U schonk mij het leven en de liefde, uw zorg heeft mij bewaard.

In overeenstemming hiermee staat in Psalm 139:13:

U was het die mijn nieren vormde,
die mij weefde in de buik van mijn moeder.

Heel leerzaam voor ons. Tegenwoordig stellen wij ons soms parmantig op, ook wat betreft de geboorte van kinderen. Daarbij kijken wij voornamelijk naar wat mensen doen en naar biologische processen. Als er op dat vlak belemmeringen zijn, zorgen wij voor een medische ingreep en klaar. Zo lijken wij alles zelf in de hand te hebben. Daarom is er vaak sprake van dat we kinderen 'nemen' - alsof wij God zijn.

Maar de mens is zo beperkt als wat. Allereerst in de praktijk: er kunnen onherstelbare hindernissen zijn waardoor we definitief geen kinderen zullen krijgen. Ook kan biologisch alles in orde zijn terwijl er toch geen kinderen komen. Daarom moeten we het niet hebben over het 'nemen' van kinderen. Dat is groot-spraak. Je moet maar afwachten of je ze (van God!) krijgt.

Maar ook principieel gezien zijn we beperkt: God is beslissend. Hij kan barricades opwerpen en verwijderen. Ik weet wel: die barricades zijn veelal fysiek of psychisch aanwijsbaar, terwijl het verwijderen daarvan veelal met behulp van mensen plaatsvindt. Dat neemt niet weg dat we hierin van God afhankelijk zijn. Stel dat we geen kinderen krijgen, dan heeft dat dus alles te maken met Gods bestuur. Een belangrijk gegeven voor onze verwerking van kinderloosheid.

Hoe dan ook, de geboorte van Obed was het gevolg van Gods bestuur. In de woorden van Psalm 127: 'Kinderen zijn een geschenk van God.' Maar in die psalm wordt meer gezegd.

2 Obeds geboorte was een onverdiende beloning voor Boaz

In Psalm 127 staat ook: 'De vrucht van de schoot is een beloning van God.' Dat was eveneens het geval bij Boaz. Als een toegewijd gelovige kon hij Obed als een beloning van God zien. Maar het was wel een onverdiende beloning. Daarvoor zijn verschillende redenen:

Allereerst zijn we nooit perfect en hebben we dus nergens récht op. Daarom is het ongepast als christenen in het geval van moeiten verwijtend tegen God zeggen: 'Waaraan heb ik dat verdiend?' Net alsof God verplicht zou zijn ons goede gedrag te belonen. Een beloning van God is een vrije daad van Hem.

Daar komt bij: als je het over verplichting wilt hebben, moet je bij ons zijn, want wij hebben de opdracht God te gehoorzamen. Daarmee doen we wat we horen te doen. Als God ons loon geeft, is dat een teken van zijn royaliteit.

Ten slotte is onze gehoorzaamheid eigenlijk Gods werk, gegroeid dank zij de invloed van zijn Geest. Als God beloont, bekroont Hij in feite zijn eigen werk.

Toch spreekt de Bijbel heel onbevungen over beloning. Dat deed Boaz al tegen Ruth: 'Moge de HEER, de God van Israël, je rijkelijk belonen.'

Nu overkwam dat Boaz. Heel begrijpelijk. Hij had zich royaal gehouden aan Gods gebod. Terwijl hij geen zwager was van de overleden man van Ruth, was hij toch een zwagerhuwelijk aangegaan (vergeleijk Deuteronomium 25:5-10). En nu kreeg hij als 'loon' dat kind. Daarmee kwam hij in aanraking met Gods goedheid.

Natuurlijk, het nakomen van Gods wet hoort vanzelfsprekend te zijn. We hebben immers alles aan God te danken. Als dat voor je leeft, wil je God graag toegewijd zijn. Maar in zijn goedheid legt God een verbinding tussen beide: als je Hem gehoorzaam bent, word je daar op de een of andere manier beter van. Het is waar, wat God je geeft spoort niet altijd met wat jij verlangt. Vaak ook kun je pas op lange termijn er iets van merken, soms zelfs pas na dit leven.

Maar ook nu al geldt: als je in afhankelijkheid van God leeft, komt je leven tot bloei. Soms moet je je best doen om dat te ervaren. Stel dat je kinderloos bent, dan kan dat een bittere ervaring voor je zijn, wellicht mede door opmerkingen uit je omgeving. Ook dan is het waar: als je verbonden met God leeft, heb je een rijk bestaan want je leven draagt vrucht - al is die vrucht anders dan jij graag wilde.

In Boaz' geval strookte de beloning met zijn wens. Tegelijk was de beloning groter dan Boaz toen onderkende (zie 5).

3 Obeds geboorte gaf uitzicht aan Noömi's leven

Na Obeds geboorte zeiden de vrouwen tegen Noömi: 'Geprezen zij de HEER, die jou vandaag iemand gegeven heeft die voor je zorgen zal' (4:14). Hiermee trad Noömi op de voorgrond en niet Ruth. In die tijd dachten de mensen nu eenmaal niet vanuit het individu maar vanuit de familie. Door dat zwagerhuwelijk had Ruth een zoon gekregen, maar volgens het toenmalige familierecht hoorde die zoon in feite tot de familie van Elimelech en was die daarmee als het ware Noömi's kind. Zo zeiden de burenen het ook: 'Noömi heeft een zoon gekregen.' Een heel bijzondere afloop van Noömi's geschiedenis.

Het boekje Ruth was met Noömi begonnen: zij was op zoek naar een plek en naar een toekomst voor haar en haar gezin. Hiervoor was ze tijdelijk geëmigreerd naar Moab. Daar was ze erg teleurgesteld, want ze was haar man en beide zoons kwijtgeraakt. Bij haar terugkeer zei ze zelf: 'De Ontzagwekkende heeft mijn lot zeer bitter gemaakt' (1:20).

Maar nu zongen de burenen de lof op Gods goedheid voor Noömi. Daarvoor hoefden ze alleen maar naar die baby te kijken. Nog maar even geleden had Noömi gezegd: 'De HEER heeft mij met lege handen laten terugkomen, Hij heeft zich tegen mij gekeerd en me kwaad gedaan' (1:21). Maar nu was daar het kind. Over hem werd door de burenen dan ook gezegd: 'Hij zal je je levensvreugde teruggeven', want door hem had Noömi weer toekomst en bovendien een oudedagsvoorziening.

De burenen gaven het kind de naam Obed, wat 'dienaar' betekent. Was dat bemoezucht van hen of deden ze iets dat toen gebruikelijk was? In elk geval was deze naam heel trefzeker: dienaar, want Obed zou dienstbaar zijn aan het geluk van Noömi en aan haar oude dag.

Volgens de burenen was Noömi's verzorging door Obed gegarandeerd, want, zeiden ze: 'Je schoondochter, die je liefheeft, heeft hem gebaard' (4:15). Zo moeder zo zoon. Met die verzorging kwam het dus vast goed. En anders zou Ruth het haar zoon wel leren voor Noömi te zorgen.

En dan krijgt Ruth van de burenen een bijzondere typering: 'Je schoondochter is meer waard dan zeven zonen.' Dat was Boaz al eerder gebleken: 'Meer dan eens is mij verteld over alles wat je voor je schoonmoeder hebt gedaan na de dood van je man: dat je je vader en moeder en je geboorteland hebt verlaten en naar een volk bent gegaan dat je volkomen onbekend was' (2:11). Dat zei hij onderwijl Ruth in Betlehem aren was gaan rapen. En later had ze zich bereid getoond met Boaz te trouwen.

Prachtig als volwassen kinderen van betekenis zijn voor hun ouders en schoonouders. Toegegeven, soms maken ouders en schoonouders het jou moeilijk of zelfs onmogelijk hun je liefde te geven. Ze kunnen soms veel kapot gemaakt hebben. Maar mooi als dat anders is.

Noömi blijkt open te staan voor het geschenk dat God haar geeft, want ze nam de baby op haar schoot en bleef hem vanaf dat moment verzorgen (4:16). Daarmee erkende ze Obed als haar eigen kind.

Wat een onverwachte afloop. Hoofdstuk 1 sloot af met de uitspraak van Noömi dat ze met lege handen terugkeerde (1:21). Dat werd toen al gecorrigeerd door de vermelding: 'Zo kwamen ze samen (!) terug uit Moab, Noömi en haar schoondochter Ruth, de Moabitische' (1:22). Lege handen? Ruth was er ook nog. En uit het vervolg blijkt hoe terecht het was hierop te wijzen.

Leerzaam voor ons. We kunnen geneigd zijn alleen maar oog te hebben voor wat we missen, voor de negatieve dingen in ons leven. Dan gaan we klagen en worden misschien bitter. Maar we hebben de opdracht oog te hebben voor wat wel aanwezig is, voor de positieve dingen die God ons in ons leven geeft. Dan krijgt je leven kleur en heb je alle redenen God dankbaar te zijn.

Lezen we dit alles in de slotverzen, dan moeten we niet met een goedkope toepassing komen: als je maar op God vertrouwt, komt alles op z'n pootjes terecht. Zo is de praktijk van ons leven niet. Je kunt blijvend pijn hebben door wat je mist, door moeiten in je leven. Zo zal ook Noömi telkens last hebben gehouden over de dood van haar man en haar zoons.

Tegelijk is het een feit: als je met God leeft, hoeft het negatieve niet doorslaggevend te zijn. Er staat altijd wat tegenover. Bij Noömi was dat tastbaar: haar kleinzoon, waarmee ze over levensonderhoud beschikte en weer toekomst had. Maar soms is het niet aanwijsbaar wat God je geeft. Maar dan kan er toch vrede zijn en vreugde over God. Er is immers zijn belofte en daarmee héb je perspectief.

4 Obeds geboorte vormde een bouwsteen van Davids huis

Haast aan het eind staan de woorden: 'Obed is de vader van Isaï, die de vader is van David' (4:17) en David, zeggen wij, is de voorvader van Christus.

De geschiedenis van Boaz en Ruth is dus niet maar een dorpsgeschiedenis. Dat was het ook. Daarmee wordt duidelijk dat God hart heeft voor zogenaamd-onbelangrijke mensen.

Maar de geschiedenis van dit tweetal was tegelijk wereldgeschiedenis, want hun geschiedenis was in Gods hand een middel om wereldwijd naar zijn kinderen om te zien.

Dat was toen meer dan nodig. Israël leefde in die dagen in de tijd van de rechters. Er was toen veel ontrouw aan God en veel anarchie. Het boek Rechters sluit dan ook af met de woorden (21:25): 'In die tijd was er geen koning in Israël; iedereen deed wat in zijn eigen ogen goed was.' Vanwege alle chaos was er schreeuwende behoefte aan vaste leiders, leiders ook die zich gebonden wisten aan Gods wet.

Nu vertelt het boekje Ruth: in die tijd was God bezig met de komst van een koning. Keek je toen naar de buitenkant van Israëls geschiedenis, dan vroeg je je af: 'Waar loopt dit op uit? Het komt nooit goed!' Maar uitgerekend in die onstuimige en wetteloze tijd was God bezig met de komst van Davids huis - net zoals Hij in onze tijd werkt aan de terugkeer van Davids zoon, Jezus Christus.

Dat gaat ons verstand te boven, want hoe ongemerkt ging alles. Er leek alleen maar sprake te zijn van toeval. Zo staat het ook in hoofdstuk 2: 'Ruth ging naar het land om aren te lezen, achter de maaiers aan. Het toeval wilde dat de akker waar ze kwam van Boaz was, het familielid van Elimelech. Na enige tijd kwam Boaz zelf eraan, uit Betlehem.' Zijn oog viel op de aren-rapende Ruth, waarom hij de voorman van zijn maaiers vroeg: 'Bij wie hoort die jonge vrouw daar?' (2:3-5) Wat een samenloop van omstandigheden. Natuurlijk is er sprake van acties door Noömi, Ruth en Boaz. Maar via dat toeval en via die mensen voert God zijn plan uit: Boaz trouwt met Ruth en uiteindelijk wordt uit die lijn David geboren, wat dan weer uitmondt, zeggen wij, in de eerste komst van Christus.

Om dit alles is die simpele reeks namen Boaz-Obed-David heel bemoedigend. God voert zijn plannen onstuitbaar uit. Dwars door het gedoe uit de tijd van de rechters heen koerst Hij af op David.

Zo is het hierna ook gegaan: telkens zien we Satan actief. Door zijn destructieve invloed moest Israël in ballingschap en door hem probeert Haman het volk Israël uit te roeien. Maar ondanks dat alles is Christus gekomen.

Sinds die tijd is God niet veranderd. Daarom kan het voor ons vaststaan: God láát zich gelden. We moeten ons dus niet verkijken op het nieuws. Wij worden geconfronteerd met toevalligheden, oorlogvoerende mensen, rampen die plaatsvinden. En dan vragen wij ons soms af: 'Waar loopt alles op uit?' We kunnen erop vertrouwen: al die gebeurtenissen vormen op de een of andere manier bouwstenen voor het koninkrijk. Het zijn even zovele stappen op weg naar Christus' terugkeer.

5 Obeds geboorte bewees Gods trouw aan een oude belofte

Het boekje Ruth eindigt aldus: 'Dit zijn de nakomelingen van Peres: Peres verwekte Chesron, Chesron verwekte Ram, Ram verwekte Amminadab, Amminadab verwekte Nachson, Nachson verwekte Salmon, Salmon verwekte Boaz, Boaz verwekte Obed, Obed verwekte Isaï, en Isaï verwekte David.'

Deze opsomming is niet compleet. Ze bevat tien namen voor een periode van 800 jaar. Er is dus een keuze gemaakt: vijf generaties voor de tijd van Israëls vertrek naar en uit Egypte en vijf generaties voor de tijd van de intocht tot David. Dat waren bewogen tijden.

Neem het begin, Peres: die is op een rare manier geboren, want hij was de zoon van Juda en diens schoondochter (Genesis 38). Maar over Juda was door vader Jacob de zegen uitgesproken: 'In Juda's handen zal de scepter blijven, tussen zijn voeten de heersersstaf, totdat hij komt die er recht op heeft, die alle volken zullen dienen' (Genesis 49:10). Juda...Peres vormde dus een bijzondere familie-lijn.

De vijfde die genoemd wordt is Nachson. Hij was hoofd van de stam Juda in de tijd van de woestijnreis, een zware periode. De zesde in de reeks is Salmon; hij trouwde met Rachab, in de tijd van de intocht, toen Israël een nieuwe start maakte. Bewogen eeuwen. En toch die lijn Peres...Obed...David.

Daarmee kwam overduidelijk uit dat God trouw is aan zijn oude belofte die via Jakob over Juda was uitgesproken. Die belofte was bestand tegen Israëls slavernij in Egypte, tegen de woestijnreis en tegen de chaos in de tijd van de rechters. Uiteindelijk bereikte God zijn doel: David.

Als je naar die tien namen kijkt, is dat uiteindelijk dus geen saaie opsomming. Daarmee zie je hoe Gods trouw in de loop van de geschiedenis tot z'n bekroning komt: de komst van David.

Wij weten dat Gods belofte daarmee geen eindpunt heeft bereikt. Er is een vervolg op gekomen. Davids huis is uitgemond in Christus. Zijn komst is een bewijs temeer dat God trouw is aan zijn oude beloften. Maar ook Christus' komst is geen eindpunt. Het wachten is nu op zijn terugkeer, die meteen een hoogtepunt zal worden want die brengt een nieuwe aarde. Maar die is nu alleen nog een belofte.

Toch hoeven we er niet aan te twijfelen: letten we op de geschiedenis van Ruth tot David, dan kan het voor ons vaststaan dat God ook deze belofte zal waarmaken. Eens zal Christus zichtbaar als koning heersen. Helaas gebeuren er verbijsterende feiten. Mensen trekken telkens een bloedspoor door de geschiedenis; rampen maken talloze slachtoffers. Maar God is trouw, Hij maakt zijn belofte werkelijkheid. We zullen oog in oog komen te staan met Christus, in een nieuwe wereld.

1-5 Slot

Zo brengt het boekje Ruth ons onder de indruk van Gods heilzame inzet voor zijn kinderen. Leven we verbonden met God, dan kan het vaststaan: Hij zorgt dat ons bestaan ongedachte vrucht oplevert.